

11 revizuit de judec din 13.05.11

„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

21010/SI/2011
(S)

Inspekția Judiciară
Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători

Nr. 1230/LI/955/SIJ/2011

Se va prezenta
la sediul pt. judecătorești
a d. S. J.

NOTĂ

privind cererea formulată de Ministerul Public – Parchetul de pe lângă
Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție în legătură
cu activitatea de judecată a doamnei judecător Costiniu Viorica
din cadrul Curții de Apel București

La data de 11.05.2011, prin adresa nr. 688/C/2011, Ministerul Public –
Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională
Anticorupție a solicitat Consiliului Superior al Magistraturii, în temeiul
art. 2 alin. 3 și art. 5 alin. 2 din Legea nr. 303/2004 privind statutul
judecătorilor și procurorilor, analizarea posibilității luării unor măsuri
corespunzătoare pentru a se înlătura suspiciunea cu privire la afectarea
imparțialității soluționării de către doamna Costiniu Viorica, judecător în
cadru Curții de Apel București, a dosarelor instrumentate de Direcția
Națională Anticorupție.

În motivarea sesizării s-a arătat faptul că

Adresa: București, Calea Plevnei Nr. 141 B, Sector 6

Fax: 021.322.62.96

Web: www.csm1909.ro

*„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Inspekția Judiciară
Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători

există aparența de afectare a imparțialității doamnei judecator Costiniu Viorica în analizarea actelor emise de Direcția Națională Anticorupție, ca urmare a resentimentelor datorate activității judiciare în cauza amintită.

S-a mai arătat în sesizare că suspiciunea existenței unui conflict între interesele sale familiale și interesul public de înfăptuire a justiției este oportun a fi eliminată prin măsuri administrative prescrise de lege.

Ulterior, prin adresa din data de 12.05.2010, Direcția Națională Anticorupție a precizat că temeiul sesizării îl constituie și dispozițiile art. 115 din Legea nr. 161/2003, cu modificările și completările ulterioare, conform cărora alte cazuri de incompatibilitate se stabilesc de legile speciale, coroborate cu cele ale art. 5 alin. 2 din Legea nr. 303/2004, potrivit cărora judecătorii sunt obligați să se abțină de la orice activitate legată de actul de justiție în cazuri care presupun existența unui conflict între interesele lor și interesul public de înfăptuire a justiției sau de apărare a intereselor generale ale societății.

Lucrarea a fost înregistrată la Inspekția Judiciară – Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători, sub nr. 1230/IJ/955/SIJ/2011, verificările efectuate relevând următoarele aspecte:

Doamna judecator Costiniu Viorica își desfășoară activitatea în cadrul Curții de Apel București – Secția a II-a penală, instanță competentă să soluționeze cauze penale în care sesizarea se realizează de către Ministerul

„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

Inspekția Judiciară
Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători

Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție –
Direcția Națională Anticorupție.

Sesizarea instanței de judecată s-a realizat prin rechizitoriu întocmit de Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție, în prezent cauza aflându-se în curs de judecată.

Potrivit art. 2 alin. 3 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată, *judecătorii sunt independenți, se supun numai legii și trebuie să fie imparțiali.*

Totodată, în conformitate cu dispozițiile art. 4 alin. 1 din același act normativ, *judecătorii și procurorii sunt obligați ca, prin întreaga lor activitate, să asigure supremația legii, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea lor în fața legii și să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanților la procedurile judiciare, indiferent de calitatea acestora, să respecte Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor și să participe la formarea profesională continuă, iar în temeiul art. 5 alin. 2, judecătorii și procurorii sunt obligați să se abțină de la orice activitate legată de actul de justiție în cazuri care presupun existența unui conflict între interesele lor și interesul public de*

„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

Inspecția Judiciară
Serviciul de inspecție judiciară pentru judecători

înfăptuire a justiției sau de apărare a intereselor generale ale societății, cu excepția cazurilor în care conflictul de interese a fost adus la cunoștință, în scris, colegiului de conducere al instanței sau conducătorului parchetului și s-a considerat că existența conflictului de interese nu afectează îndeplinirea imparțială a atribuțiilor de serviciu.

În materie penală, cauzele de incompatibilitate sunt prevăzute de art. 46-48 din Codul de procedură penală, constituind modalități prin care anumite persoane care participă la soluționarea procesului penal sunt împiedicate să desfășoare activitate procesuală.

În legătură directă cu aplicabilitatea acestor cazuri, prin intermediul abținerii cel aflat în incompatibilitate solicită să nu participe la rezolvarea unui anumit dosar penal de care se leagă cazul de incompatibilitate, iar prin intermediul recuzării partea interesată solicită ca cel în persoana căruia este întrunit unul din cazurile de incompatibilitate să nu participe la soluționarea respectivului dosar.

De asemenea, art. 115 din Legea nr. 161 din 19 aprilie 2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției stabilește că *alte cazuri de incompatibilități și interdicții sunt cele stabilite prin legi speciale*, în timp ce art. 104 prevede că *magistraților le este interzisă orice manifestare contrară demnității funcției pe care o ocupă ori de natură să afecteze imparțialitatea sau prestigiul acesteia*.

„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

Inspekția Judiciară
Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători

Potrivit art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată, constituie abatere disciplinară *încălcarea prevederilor legale referitoare la declarațiile de avere, declarațiile de interese, incompatibilități și interdicții privind judecătoria și procurorii.*

Raportat la textele legale invocate în sesizare și detaliate mai sus, precum și la conținutul constitutiv al abaterii disciplinare, *se constată că niciunul dintre cazurile prevăzute expres la art. 46-48 din Codul de procedură penală nu are aplicabilitate în cauză.*

Cum aspectele invocate se încadrează într-o situație cu caracter general, legată de calitatea de inculpat a soțului doamnei judecător, calitate dobândită într-un dosar instrumentat de Direcția Națională Anticorupție, nu se poate susține că, din punct de vedere al răspunderii disciplinare, doamna judecător ar fi încălcat dispozițiile legale referitoare la incompatibilități, nefiind reglementată, în mod singular, o astfel de situație precum cea expusă în sesizare.

Cu atât mai mult nu poate fi reținută o asemenea ipoteză în condițiile în care participarea la ședințele de judecată constituie, în fapt, îndeplinirea unei obligații legale, respectiv aceea de a judeca, dacă nu există vreun motiv legal de inadecvare în compunerea completului de judecată; în caz contrar, echivalând cu denegarea de dreptate (în sensul generic al acestei instituții).

În consecință, nu poate fi imputat doamnei judecător nici faptul că nu ar fi formulat cerere de abținere, aceasta din urmă privită ca remediu procesual al

„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

Inspekția Judiciară
Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători

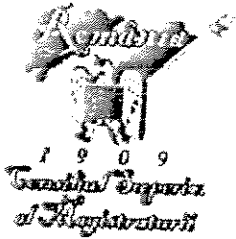
incompatibilității.

În contextul arătat, se constată că participarea doamnei judecător Costiniu Viorica la soluționarea cauzelor penale înregistrate pe rolul Curții de Apel București și instrumentate de Direcția Națională Anticorupție, în condițiile menționate, nu întrunește elementele constitutive ale abaterii disciplinare prevăzută de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată, în teza privitoare la incompatibilități.

Având în vedere argumentele expuse în cele ce preced, legate de *indeplinirea unei obligații legale prin participarea la ședințele de judecată*, apreciem că nu poate fi analizată, din punct de vedere al răspunderii disciplinare, nici incidența prevederilor cuprinse în Legea nr. 161 din 19 aprilie 2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției.

Și aceasta, întrucât *indeplinirea unei obligații legale nu poate constitui, în același timp, și o manifestare contrară demnității funcției ori de natură să afecteze imparțialitatea sau prestigiul acesteia*, așa cum cere latura obiectivă a textului de lege sus-menționat (art. 104 din Legea nr. 161/2003).

Deosebit de răspunderea disciplinară, potrivit art. 9 alin. (1) și (2) din Codul deontologic, *judecătorii și procurorii trebuie să fie imparțiali în îndeplinirea atribuțiilor profesionale, fiind obligați să decidă în mod obiectiv, liberi de orice influențe și trebuie să se abțină de la orice comportament, act*

„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

Inspekția Judiciară
Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători

sau manifestare de natură să altereze încrederea în imparțialitatea lor.

Referitor la caracterul normelor cuprinse în Codul deontologic, așa cum se prevede în art. 1, acesta stabilește standarde de conduită ale judecătorilor și procurorilor, conforme cu onoarea și demnitatea profesiei.

Totodată, art. 10 din Codul deontologic dispune că, *în caz de incompatibilitate, judecătorii și procurorii sunt datori să se abțină, potrivit legii.*

Așadar, este de observat că în privința situațiilor de incompatibilitate, pentru aprecierea incidenței acestora, judecătorii și procurorii trebuie să se raporteze la dispozițiile *legale, în speță la cele prevăzute de Codul de procedură penală*, deci la o situație evidentă, concretă, individualizată de legiuitor, ceea ce nu este cazul în situația analizată.

Problema în discuție rămâne aceea *dacă participarea doamnei judecător Costiniu Viorica la soluționarea cauzelor penale instrumentate de unitatea de parchet sus-menționată determină, în vreo modalitate, afectarea aparenței de imparțialitate.*

Potrivit dispozițiilor legale, organizarea judiciară are ca obiectiv de bază asigurarea respectării dreptului la un proces echitabil și judecarea proceselor de către instanțele judecătorești în mod imparțial și independent de orice influențe externe.

Legat de acest aspect, trebuie precizat că nu interesează soluțiile pronunțate de doamna judecător în cauzele penale cu care a fost învestită, relevanță având numai împrejurarea participării la soluționarea unor cauze în

„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

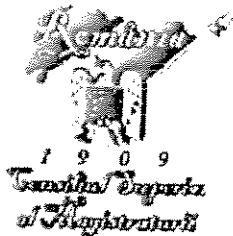
Inspekția Judiciară
Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători

presupuse condiții de conflict de interese.

Referitor la noțiunea de imparțialitate, trebuie avute în vedere nu numai reglementările interne, astfel cum au fost expuse, ci și directivele diferitelor organisme internaționale, inclusiv interpretările date de Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Înainte de prezentarea conținutului noțiunii de *imparțialitate*, trebuie menționat că acest concept, deși apropiat, nu se confundă cu noțiunea de *independență* a judecătorului. Așa cum s-a arătat în comentariile Standardelor de la Bangalore privind conduita judiciară, „*imparțialitatea*” se referă la o stare de spirit sau o atitudine a instanței în legătură cu chestiunile și părțile dintr-o anumită cauză. Cuvântul „*imparțial*” presupune absența părtinirii, reală sau aparentă, în timp ce cuvântul „*independență*” reflectă sau întruchipează valoarea constituțională tradițională a independenței. Ca atare, ea înseamnă nu numai o stare de spirit sau o atitudine în exercitarea propriu-zisă a atribuțiilor judecătorești, ci și un statut sau o relație cu alții, în special cu executivul, care se bazează pe condiții sau garanții obiective.

Astfel, în cadrul Normei nr. 2 – Imparțialitatea din cuprinsul Principiilor de la Bangalore privind Conduita Judiciara (2001, 2002), se prevede că *imparțialitatea este indispensabilă exercitării funcției judecătorești și că judecătorul se va autorecuza în orice dosar pe care constată că nu îl va putea judeca imparțial sau în care i-ar putea părea unui observator corect ca nefiind capabil să judece, exemplificându-se, printre altele, cazul în care judecătorul se simte subiectiv sau are o prejudecată cu*

„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

Inspekția Judiciară
Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători

privire la una din părți sau în care judecătorul cunoaște personal faptul că există probe controversate care pot prejudicia desfășurarea procesului.

De asemenea, în Declarația privind etica judiciară adoptată la Londra în anul 2010, se arată că judecătorul trebuie să adopte, atât în exercițiul funcției cât și în viața personală, o conduită prin care susține încrederea în imparțialitatea sa și minimizează situațiile care ar putea duce la recuzare și să se abțină de la judecarea unei cauze atunci când nu poate soluționa dosarul într-o manieră imparțială prin raportare la un observator obiectiv, are legături cu una dintre părți sau cunoaște anumite fapte legate de cauză, a reprezentat sau asistat una dintre părți sau a acționat împotriva uneia dintre părți într-o situație în care, la nivel subiectiv îi afectează imparțialitatea ori el sau un membru al familiei sale are vreun interes în rezultatul procesului.

Se mai reține că judecătorul are o obligație de diligență de a preveni conflictele de interese între atribuțiile sale judiciare și viața sa socială. Dacă acesta este o sursă de conflicte de interese actuale sau potențiale, judecătorul se va abține sau se va retrage imediat de la judecarea unei cauze pentru ca, în acest fel, imparțialitatea sa să nu fie pusă la îndoială.

Art. 60 din Recomandarea CM/Rec (2010) 12 a Comitetului Miniștrilor către statele membre cu privire la judecători, adoptată de Comitetul Miniștrilor în 17 Noiembrie 2010 (Capitolul VII – Îndatoriri și responsabilități), prevede că judecătorii trebuie să acționeze independent și imparțial în toate cazurile, asigurându-se că toate părțile sunt audiate în mod echitabil și, dacă e necesar, să explice părților aspecte procedurale,

*„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

Inspekția Judiciară
Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători

că judecătorii ar trebui să acționeze și să fie percepuți ca acționând liber de orice influență externă nepotrivită în procedurile judiciare și că trebuie să judece cazurile care le sunt încredințate, urmând a se abține numai pentru motive justificate, și nu în alte condiții.

Potrivit art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, *orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații penale îndreptate împotriva sa.*

În ce privește concepția Curții Europene a Drepturilor Omului, noțiunea de „imparțialitate” se apreciază într-un dublu sens: pe de o parte, ea are în vedere un demers subiectiv, care semnifică încercarea de a determina convingerea personală a unui judecător într-o anumită împrejurare (imparțialitatea subiectivă), iar de altă parte, această noțiune cuprinde un demers obiectiv ce urmărește a se determina dacă judecătorul oferă toate garanțiile suficiente spre a exclude, în persoana lui, orice bănuială legitimă (imparțialitatea obiectivă).

Asupra imparțialității subiective, având în vedere că ea pune în discuție „forul interior” al judecătorului, Curtea Europeană a stabilit principiul potrivit cu care aceasta se prezumă până la proba contrarie.

Cu referire la imparțialitatea obiectivă, Curtea a arătat că aceasta constă în a determina dacă, independent de conduita personală a membrilor săi, unele

„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

Inspekția Judiciară
Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători

împrejurări sau fapte ce se pot verifica autoriză a pune în discuție imparțialitatea lor. În această materie, chiar și *aparențele au un rol deosebit*, deoarece, într-o societate democratică, instanțele trebuie să inspire deplină încredere.

De aceea, orice judecător despre care se poate crede că nu ar fi pe deplin imparțial cu privire la judecarea cauzei ce i-a fost dată spre soluționare este obligat să se abțină să o examineze. Elementul determinant constă în a se ști dacă aprehensiunile celui interesat pot fi apreciate ca obiectiv justificate. Așadar, în privința imparțialității obiective a judecătorului, aparențele au un rol decisiv.

Așa fiind, de principiu, se poate aprecia că participarea unui judecător la soluționarea cauzelor penale instrumentate de instituția care a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale și trimiterea în judecată a soțului sau a unei rude apropiate pune în discuție aparența de imparțialitate a judecătorului respectiv.

Acestei situații îi pot fi asimilate și alte cazuri, atipice, precum cele rezultate din relația naș-fin sau altele asemănătoare.

Raportat la obiectul notei de față, respectiv acela de a stabili dacă participarea doamnei judecător Costiniu Viorica la soluționarea cauzelor penale instrumentate de unitatea de parchet sus-menționată determină, în vreo modalitate, afectarea aparenței de imparțialitate, pot fi formulate următoarele *concluzii*:

„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

Inspekția Judiciară *Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători*

- Doamna judecător Costiniu Viorica, din cadrul Curții de Apel București – Secția a II-a penală, participă la soluționarea cauzelor penale, inclusiv a celor în care sesizarea s-a realizat de către Direcția Națională Anticorupție, cu respectarea prevederilor legale și regulamentare;

- Soluțiile pronunțate de completele de judecată din care face parte doamna judecător nu pot fi analizate de Inspekția Judiciară, acestea fiind supuse căilor de atac prevăzute de lege;

- Faptul participării doamnei judecător Costiniu Viorica în completele de judecată sus-menționate și neformularea cererilor de abținere nu se circumscrie elementelor constitutive ale abaterii disciplinare prevăzută de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și nici situațiilor care presupun încălcarea Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor;

- Având în vedere faptul că soțul doamnei judecător este trimis în judecată prin rechizitoriu întocmit de Direcția Națională Anticorupție, se poate aprecia, din punctul de vedere al unui observator obiectiv, că doamna judecător se află într-o stare de *aparentă incompatibilitate*;

- constatarea încălcării aparenței de imparțialitate s-ar fi putut realiza numai în condițiile în care legea procesual penală ar fi reglementat situația analizată sub forma unei incompatibilități;

- dispozițiile cuprinse în Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești nu prevăd măsuri administrative de natură a evita *incompatibilitatea aparentă* în situații de natura celor analizate.

„Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

Inspekția Judiciară
Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători

În consecință, **propunem**:

1. Înaintarea notei Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii pentru a dispune asupra celor constatate;
2. În raport de verificările efectuate, ca recomandare, a se aprecia cu privire la oportunitatea reglementării unui nou caz de incompatibilitate, iar în caz afirmativ, a posibilităților tehnice de stabilire a acestuia, potrivit aspectelor semnalate, urmând ca respectiva propunere să fie avută în vedere cu ocazia dezbaterilor publice care se poartă pe marginea proiectului întocmit de Ministerul Justiției de modificare și completare a Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și a Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii.